

N:o 10.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Febr. 1885, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om stadgande af förmånsrätt för kommunalutskylder.

År 1878 antog Riksdagen för sin del en författning, hvarigenom 17 kap. 12 § Handelsbalken, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 8 Oktober 1861, skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»Företrädesrätt till lös egendom tillkommer dernäst kronan för gäldenärs utskylder sista och löpande året, hvilka ej för fast egendom utgå, samt derefter landsting och kommuner för de till dem utgående utskylder för samma tid.»

Vid förslagets granskning i Högsta Domstolen anmärktes bland annat, att införandet af nya tysta förmånsrätter icke kunde anses i allmänhet öfverensstämma med de regler, som borde gälla för en god kreditlagstiftning; och, vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t, så — med afseende å hvad sålunda blifvit anmärkt, och då dels införandet af en tyst förmånsrätt för jemförelsevis så betydliga belopp som dem, hvartill oguldna kommunalutskylder i vårt land stundom uppginge, kunde verka menligt på den allmänna krediten, och något tvingande behof af en sådan åtgärd, hvarom fråga under flere föregående riksdagar blifvit väckt, men afslagen, icke syntes vara ådagalagdt allenast genom detta Riksdagens beslut, dels ock syftmålet med förslagets antagande endast ofullständigt skulle vinnas, enär för kommunalutskylder för fast egendom icke kunnat stadgas förmånsrätt i samma egendom, såsom för kronans ränta af fast egendom egde rum — fann Kongl. Maj:t, jemlikt nådig skrifvelse af den 8 Januari 1879, icke skäl att till Riksdagens ofvan intagna förslag lemna bifall.

Riksdagen tillkännagaf sedermera i underdånig skrifvelse den 19 April 1881, att Riksdagen af anförda orsaker för sin del antagit följande:

»Förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § Handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 12 § Handelsbalken, sådant nämnda lagrum lyder enligt Förordningen den 8 Oktober 1861, skall erhålla följande förändrade lydelse:

Dernäst gånge med förmånsrätt ut:

ur fast egendom utskylder för samma egendom till landsting eller kommun för sista och löpande året, der icke, enligt hvad särskildt stadgadt är, annan än egaren är pligtig att dem gälda; samt

ur lös egendom först gäldenärens utskylder till kronan för sista och löpande året, de der ej för fast egendom utgå, och derefter hans utskylder för samma tid till landsting eller kommun, der de icke, på grund af hvad här ofvan stadgadt är, ur fast egendom gäldas.»

Vid granskningen af detta förslag funno Högsta Domstolens fleste ledamöter, likasom vid granskningen af föregående förslag, den hufvudsakliga anmärkning böra göras, att införandet af nya tysta förmånsrätter icke kunde anses öfverensstämma med de regler, som borde gälla för en god kreditlagstiftning, hvarjemte särskildt anmärktes, att då förslaget innehölle, att förmånsrätt i den lösa egendomen ej skulle ega rum för de kommunalutskylder, som på grund af förslaget »gäldas» ur fast egendom, det syntes tvifvelaktigt, huruvida härmed afsåges utskylder, som enligt förslaget borde gäldas eller verkligen guldits eller kunnat gäldas ur den fasta egendomen, hvilka tre olika tydningar kunde leda till mycket olika resultat. Högsta Domstolens fleste ledamöter ansågo det ej heller böra lemnas utan uppmärksamhet, att jemlikt 127 § Utsökningslagen den nu föreslagna förmånsrätten, så vidt den afsåge fast egendom, ej kunde göras gällande, då egendomen utmättningsvis försåldes, hvilket förringade betydelsen af den för kommunerna åsyftade förmånen. På dessa skäl funno sig Högsta Domstolens fleste ledamöter ej kunna tillstyrka bifall till Riksdagens ifrågasvarande förslag.

Med afseende å hvad sålunda blifvit emot förslaget anmärkt, fann, jemlikt skrifvelse till Riksdagen af den 20 Januari 1882, Kongl. Maj:t, efter Statsrådets hörande, förslaget icke kunna godkännas.

Vid 1882 års riksdag väcktes å nyo fråga om beredande af förmånsrätt åt kommunalutskylder genom framställd motion, att »företrädesrätt för utskylders utgående ur gäldbunden egendom måtte, i lös och fast

egendom, ega rum för landsting och kommuner näst efter den företrädesrätt, som redan vore bestämd för kronoutskylder». Motionen afstyrktes af Lag-Utskottet, hvars hemställan af Första Kammaren godkändes utan öfverläggning eller votering, hvaremot Andra Kammaren efter hållen öfverläggning utan votering, med afslag å Utskottets hemställan, biföll motionen.

Vid innevarande riksdag har frågan åter upptagits af Herr *A. Svenson* i Edum, hvilken, uti en inom Andra Kammaren afgifven och till Lag-Utskottet hänvisad motion, N:o 40, under åberopande af en, enligt hans mening, sig allt mera yppande osäkerhet för kommunerna å landet att kunna indrifva de kommunalutskylder, äfven för fastighet, hvilka i vederbörlig ordning uttaxerats, föreslår, »att ett tillägg göres i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862, så att förmånsrätt näst efter kronoutskylder beredes de kommunalutskylder, som skola utgöras för fastighet.»

Då, såsom af den här ofvan lemnade redogörelse framgår, Kongl. Maj:t, i enlighet med Högsta Domstolens yttranden, förklarar sig icke kunna godkänna Riksdagens särskilda förslag af åren 1878 och 1881 om införande i vår lagstiftning af förmånsrätt för kommunalutskylder, och detta på det hufvudsakliga, att införandet af nya tysta förmånsrätter icke kunde anses öfverensstämma med de regler, som borde gälla för en god kreditlagstiftning, samt, vid sådant förhållande, äfven om en dylik lagstiftningsåtgärd kunde anses önskvärd, ingen utsigt synes förefinnas, att Kongl. Maj:t nu, mera än tillföre, skulle finna sig böra godkänna ett från Riksdagens sida förnyadt beslut i sådant afseende, äfven om förmånsrätten inskränktes, såsom motionären föreslår, till kommunalutskylder för fastighet, får Utskottet på dessa, hufvudsakligen äfven år 1882 andragna, skäl hemställa,

att motionen icke må föranleda någon åtgärd från Riksdagens sida.

Stockholm den 23 Februari 1885.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.